

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำ School mapping

THE DEVELOPMENT OF SCHOOL MAPPING TRAINING PROGRAM

สุรางค์ ฐปบุษกร¹

นพดล เจนอักษร²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) องค์ความรู้ School mapping (2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping (3) เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ School mapping ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping เครื่องมือในการวิจัยคือ (1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา (2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (3) แบบยืนยันองค์ความรู้ School mapping (4) หลักสูตรฝึกอบรม School mapping (5) แบบประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 48 คน สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Two way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ความรู้ School mapping ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ (1) การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา (2) การคาดคะเนและประมาณการความต้องการวางแผนการศึกษา (3) การจัดทำข้อเสนอแนะการวางแผนทางการศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (1) การร่างโครงสร้างของหลักสูตร (2) การหาคุณภาพของหลักสูตร (3) การทดลองใช้หลักสูตร (4) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลของหลักสูตรจุดประสงค์ ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา แบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ (1) ความหมายและขั้นตอนการจัดทำ School mapping (2) การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา (3) การประมาณการความต้องการ (4) การจัดทำข้อเสนอในการวางแผนการศึกษา กิจกรรมฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม
3. ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และผลสัมฤทธิ์หลักสูตรเกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่แท้จริง

¹ นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research design used both of qualitative and quantitative methodology. The research purposes were to (1) determine the components of a School mapping (2) the develop want of the training curriculum of the School mapping (3) the effectiveness of School mapping program. The research comprised 3 procedures as follow: firstly, analytical study to set the components of the School mapping. Secondly development the training curriculum of the School mapping. And third to find the effectiveness of School mapping course from satisfaction trainees and knowledge achievement. The five instruments employed for data collection were a content analysis, semi - structured interview, a checklist conference on seminar connoisseurship, a questionnaire and the test of knowledge achievement in School mapping. The sample consists of school administrators in Suphan Buri Primary Education Service Area 3. The statistics for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation t-test and two way ANOVA.

The research findings revealed that:

1. The components of the School mapping were: (1) diagnosis of the educational system at school (2) estimating demand projection (3) preparation of prospective School mapping.

2. The training curriculum was developed through 4 stages: design curriculum, evaluate the effectiveness of the training, revise the training curriculum and evaluate the effectiveness of the School mapping. The curriculum components consisted of principle, objectives, content structures, activities, medias, measurement and assessment of the training curriculum convening through the four units (1) concept and processes of School mapping (2) diagnosis of educational system at school (3) estimating demand projection (4) preparation of prospective school mapping.

3. The effectiveness of School mapping training Program composed with the satisfaction of trainees of high level, curriculum achievement at high level that effect form the processes of training program.

Keywords: School mapping training program

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีอำนาจหน้าที่จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายแผนพัฒนาการศึกษามาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชินภัทร ภูมิรัตน 2553:3) กำหนดแนวทางหลักเกณฑ์และดำเนินการสนับสนุนเกี่ยวกับทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร บริหารงบประมาณ การจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน คอยตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินการของเขตพื้นที่ทางการศึกษา ในด้านโอกาสมีความเสมอภาคทางการศึกษาประสิทธิภาพ การศึกษาคุณภาพการศึกษา การใช้ทรัพยากรมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานใหญ่ โครงสร้างการบริหารงาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่ทางการศึกษา โดยมีโรงเรียนในการบริหารจำนวนมากและกระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งแต่ละสภาพของเขตพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ตามสภาพบริบททางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบสภาพปัญหาขาดความเสมอภาค และความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา การบริหารจัดการการกระจายอำนาจทางการศึกษาไม่มีความชัดเจน มีปัญหาทางด้าน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและคุณภาพ

การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554: 10-14) จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการมุ่งการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาโดยมีนโยบายให้เขตพื้นที่ทางการศึกษา วางแผนพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบททางการศึกษา เทคนิคการวางแผนการศึกษา โดยใช้ School mapping เป็นเครื่องมือในการทำงานแผนระดับจุลภาค (Micro planning) เป็นการวางแผน ที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (IIEP 2008: 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายให้เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำ School mapping ในเขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสมบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาจากผลการประเมินและติดตามการจัดทำ School mapping พบว่าเขตพื้นที่ทางการศึกษามีสภาพปัญหาของการจัดทำ School mapping อยู่ในระดับมาก ขาดทีมงานและเครือข่ายในการจัดทำ School mapping บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำ School mapping (สำนักนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) เขตพื้นที่การศึกษาที่สามารถจัดทำ School mapping

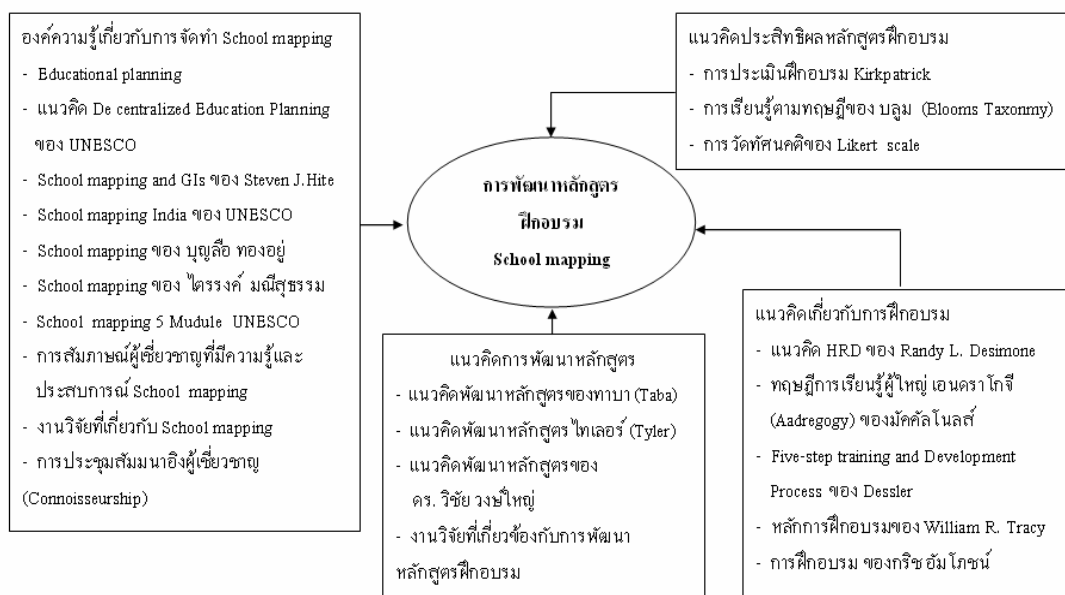
ได้นั้น พบสภาพปัญหาขาดความสมบูรณ์ของเนื้อหาและมีข้อเสนอแนะ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดฝึกอบรมให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำ School mapping ให้กับบุคลากรและขยายเครือข่ายลงสู่สถานศึกษา เป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทางด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดทำ School mapping เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในเขตพื้นที่ให้มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการจัดทำ School mapping เพราะการฝึกอบรมเป็นการลงทุนมนุษย์ (Human capital) ที่สำคัญเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร (Becker : 1994) ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ School mapping
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ในการวิจัยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มาเป็นกรอบการวิจัยดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งเป็นรูปแบบ (Mixed methodology) แบบแผนการทดลองใช้การทดลองที่แท้จริง สี่กลุ่มโซโลมอน ประชากรเป็นผู้บริหาร สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 130 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 48 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบง่าย ขั้นตอนวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การสร้างองค์ความรู้ School mapping โดยผู้วิจัย ศึกษาเอกสารวรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้องของยูเนสโก (UNESCO) ของบุญลือ ทองอยู่ ของ ไตรรงค์ มณีสุวรรณ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดทำ School mapping ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ การจัดทำ School mapping แบบ สัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ผู้วิจัย สังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ แบบสรุปสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นองค์ความรู้ School mapping นำไป ยืนยันองค์ความรู้ School mapping โดยการประชุม สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) นำ ผลการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปสร้างหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำ School mapping ในด้านการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba 1974: 7) ของไทเลอร์ (Tyler 1969: 137) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533: 1-23) กิจกรรมฝึกอบรมทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ แอนดราโกจี (Andragogy) กิจกรรมฝึกอบรม การ ประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick: 1987) ที่ประเมินปฏิกิริยาตอบสนองประเมิน การเรียนรู้ ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงและผลรับต่อ องค์การประเมินทัศนคติของลิเคิร์ท เพื่อประเมินความ พึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรมและ

งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดย นำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนำมา สร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรม School mapping และแบบ ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตอนที่ 3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยนำหลักสูตรฝึกอบรมและแบบประเมินประสิทธิผล ฝึกอบรมไปหาค่า IOC ได้เท่ากับ .79 นำแบบประเมิน ประสิทธิภาพฝึกอบรมด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้เท่ากับ .97 นำแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรมไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ โดยใช้สูตร KR-21 ได้ค่าความเชื่อมั่น .88 นำแบบทดสอบไป หาค่าความอำนาจจำแนกได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20 - .47 ผู้วิจัยนำหลักสูตรและแบบประเมินประสิทธิผล ฝึกอบรมไปทดลองฝึกอบรมให้หลักสูตร (Try - out) กับ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 30 คนใช้เวลาฝึกอบรม 1 วัน นำผลฝึกอบรมมา วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระดับผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรมและนำเสนอ แบบทดสอบก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลักสูตร ฝึกอบรมไปหาค่า t-test นำสภาพปัญหาที่พบมาพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ต่อไป

3. หาประสิทธิผลการฝึกอบรม การจัดทำ School mapping โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 48 คน ที่ได้ จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random Sampling) จากประชากร ทั้งหมด 130 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ทดลองแบบสี่กลุ่ม โซโลมอน กลุ่มที่ 1 ทำการทดสอบก่อนทดลอง ทำการ ทดลองและวัดผลหลังทดลอง กลุ่มที่ 2 ทำการทดสอบก่อน ฝึกอบรม ไม่ได้รับการฝึกอบรมและทดสอบหลังฝึกอบรม กลุ่มที่ 3 ไม่ทำการทดสอบก่อนฝึกอบรม ทำการทดลอง ทดสอบหลังฝึกอบรม กลุ่มที่ 4 ทำการทดสอบหลัง ฝึกอบรมเพียงอย่างเดียวนำผลทดสอบหลังฝึกอบรมไป วิเคราะห์โดยใช้ Two way ANOVA เพื่อต้องการทราบว่า

ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่แท้จริงหรือไม่

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ หลักสูตรฝึกอบรม School mapping ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) แบบยืนยันองค์ความรู้ School mapping หลักสูตรฝึกอบรม School mapping แบบประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) สถานภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ให้คะแนนผู้วิจัยนำไปแปรระดับผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร แล้วให้ค่าน้ำหนัก 1 - 5 คะแนน นำค่าน้ำหนักเฉลี่ยไปแปลงเป็นระดับผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรตามแนวคิดของเบส (Best) โดยมีระดับผลสัมฤทธิ์ 5 ระดับคือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

สถิติในการวิจัย

สถิติในการวิจัยประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) t - test และ two way ANOVA

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping มีดังนี้

1. องค์ความรู้ School mapping ประกอบด้วย ขั้นตอนในการจัดทำ 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการ

จัดการศึกษา (Diagnosis of educational system at the School mapping) 2) การคาดคะเนและประมาณการความต้องการการวางแผนพัฒนาการศึกษา (Estimating demand: projections) 3) การจัดทำข้อเสนอแนะทางการศึกษา (Preparation of the prospective school mapping) เพื่อเป็นข้อมูลทางการวางแผนพัฒนาการศึกษา

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ประกอบด้วย 1) การร่างหลักสูตร 2) การหาคุณภาพหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ 4) การหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตร 2) จุดประสงค์ของหลักสูตร 3) เนื้อหา และโครงสร้างแบ่งเป็นหน่วยฝึกอบรม 4 หน่วยฝึกอบรม คือ หน่วยที่ 1 ความหมายและกระบวนการวางแผน School mapping หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 การประมาณการคาดคะเนความต้องการ การวางแผนการศึกษา หน่วยที่ 4 การจัดทำข้อเสนอแนะทางการวางแผนการศึกษา 4) กิจกรรมฝึกอบรม 5) สื่อประกอบ การฝึกอบรม 6) การวัดและประเมินผลฝึกอบรม ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (Try-out) โดยทดลองฝึกอบรมกับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 30 คน พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก นำคะแนนก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมมาวิเคราะห์ t - test ผลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน

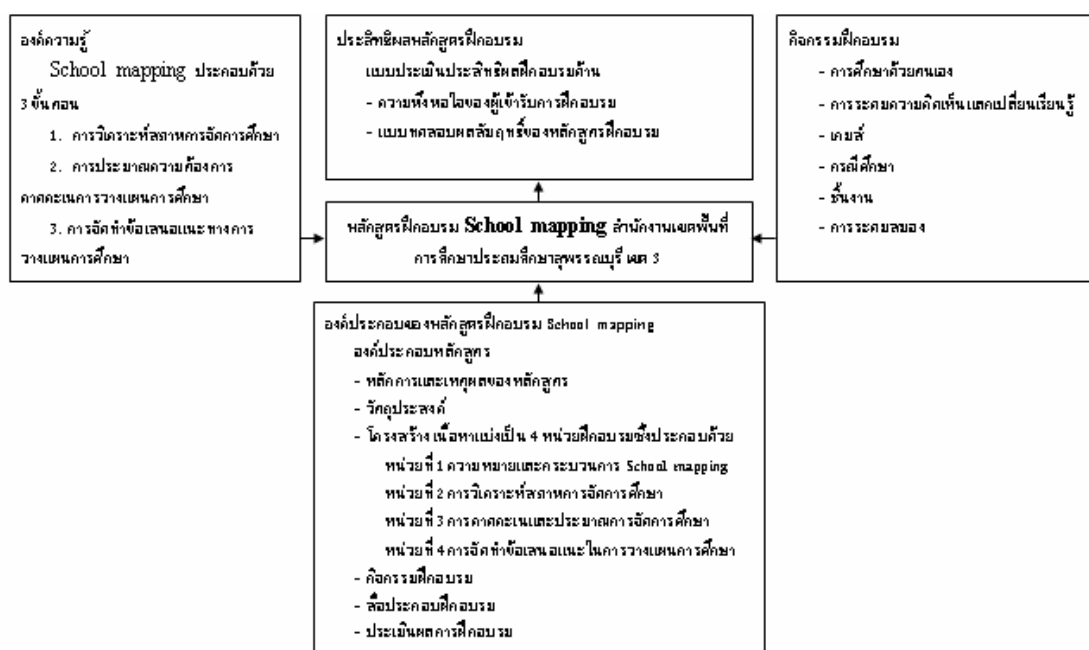
ข้อค้นพบสภาพปัญหาที่นำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรคือ 1) ปรับโครงสร้างเนื้อหาในหน่วย 3 การคาดคะเนและพยากรณ์ความต้องการในการจัดการศึกษาให้ง่ายต่อการปรับใช้ 2) จัดกิจกรรมฝึกอบรมที่หลากหลาย 3) ระยะเวลาในการฝึกอบรมสามารถปรับได้ตามจุดประสงค์ของการฝึกอบรม 4) ในการนำหลักสูตรไป

ไปใช้ สามารถปรับกระบวนการได้ตามความเหมาะสมของ
จุดประสงค์โครงการ

3. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมผู้วิจัย
นำหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแล้วนำไปทดลอง
กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 48 คน
แบบการทดลองสัปดาห์เดียว ผลการทดลอง พบว่า
ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมด้านความพึงพอใจของผู้
เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรมีระดับมาก ผลสัมฤทธิ์
ของหลักสูตรฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก
การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Two-way ANOVA) (Kirk 1995:
367 - 370) เพื่อวิเคราะห์ว่าผลของผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

เกิดจากการฝึกอบรมที่แท้จริงหรือไม่ ผลวิเคราะห์พบว่า ผู้
ที่ทำการสอบก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและผู้ไม่รับการสอบ
ก่อนฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน
ผลทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและไม่ได้
รับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน การหา
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและ
กระบวนการ การฝึกอบรมไม่มีปฏิสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่า
ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่
แท้จริง ซึ่งเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมการ
จัดทำ School mapping ตามแบบแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 หลักสูตรฝึกอบรม School mapping สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

อภิปรายผล

1. การสร้างองค์ความรู้ School mapping เอกสาร
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับ School mapping ได้ค้นแบบ
จากยูเนสโก (UNESCO) ซึ่งค่อนข้างเก่ามาก แสดงให้เห็น
ว่า School mapping ได้มีมานาน (Francoise : 1997) และมี
การนำแนวคิดหลักการมาปรับใช้ในประเทศต่าง ๆ ให้
เหมาะสมกับสภาพบริบททางการศึกษา สำหรับประเทศไทย

ผู้ที่เขียนหนังสือเกี่ยวกับ School mapping ในระยะแรกที่พบ
คือ ท่านบุญลือ ทองอยู่ เทคนิคการวางแผนกำหนดที่ตั้ง
สถานศึกษา (School mapping) ปี 2540 ซึ่งนำแนวคิด
และหลักการของยูเนสโก (UNESCO) มาปรับให้เหมาะสม
มีเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยนำไปใช้กับการจัดตั้ง
โรงเรียนใหม่ เขตพื้นที่บริการทางการศึกษาและการตั้ง
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและในปี 2549

ดร. คุณหญิง กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายให้เขตพื้นที่การศึกษาได้จัดทำ School mapping เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น ไตรรงค์ มณีสุวรรณ ได้ทำการศึกษาและเขียนหนังสือ School mapping, 2549 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป็นข้อมูลให้กับเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดทำ School mapping ส่วนในด้านความหมายและกระบวนการการจัดทำ School mapping มีแนวคิดและขั้นตอนการจัดทำ School mapping ลักษณะเหมือนกันระหว่างยูเนสโก (UNESCO) บุญลือ ทองอยู่ (2540: 15 - 63) ไตรรงค์ มณีสุวรรณ (2549: 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสอดคล้อง การสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ School mapping นอกจากนั้นยังปฏิบัติตามผลสรุปของประชุม สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ที่ยอมรับว่า องค์ความรู้ School mapping มีความถูกต้องตามกระบวนการจัดทำ School mapping มีข้อเสนอแนะว่าต้องปรับเนื้อหาและกระบวนการให้ง่ายต่อการปฏิบัติให้เหมาะสม บริบททางการศึกษา และจุดประสงค์ของโครงการในด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ School mapping ในประเทศไทยนั้นพบน้อยมาก งานวิจัยที่พบจะเป็นการนำ GIS เข้ามาร่วมในการจัดทำ School mapping หรือใช้ GIS แสดงแผนที่ตั้งของโรงเรียน เช่น งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำการวิจัยเรื่องกำหนดแผนที่ตั้งของอุดมศึกษา (University mapping) ส่วนงานวิจัยที่ใช้กระบวนการของ School mapping โดยตรงมีน้อย ซึ่งเหตุผลที่มีความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และจากการค้นพบของผู้วิจัยว่าเนื้อหาและกระบวนการวิเคราะห์ School mapping ต้องใช้สถิติและข้อมูลจำนวนมากในการวิเคราะห์ยากต่อการปฏิบัติ และผู้ที่มีความรู้เรื่อง School mapping ในประเทศไทยมีน้อยสมควรส่งเสริมและมีการพัฒนาแนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับ School mapping มีการพัฒนาต่อไป นอกจากนั้นควรปรับเนื้อหาและกระบวนการให้เหมาะสมกับบริบททางการศึกษา เพื่อความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ในด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1) การออกแบบหลักสูตร 2) การหาคุณภาพหลักสูตรและแบบประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ 4) การหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลของหลักสูตรจุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ เซอเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974: 7) ทาบ (Taba 1962: 12) ไทเลอร์ (Tyler 1969: 137) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533: 1-23) ที่ได้เสนอแนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการทำให้ดีขึ้นหรือการสร้างหลักสูตรใหม่ โดยมีการกำหนดเป้าหมายในการของหลักสูตรการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรโดยการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ผลของการทดลองใช้พบว่าประสิทธิผลของหลักสูตรด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรมมีระดับผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก คะแนนทดสอบก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังเข้ารับการฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน

3. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรพบว่าประสิทธิผลของหลักสูตรด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอบรมเนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความกระตือรือร้น ได้รับความสนใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมมีการคัดเลือกวิทยากรและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดี (Newman & Newwan 1983, 540 - 541 อ้างอิงจาก งามจิต พงษ์พิสุทธิบุปผา, 2541: 101) ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมด้านผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรม

มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรมเกิดจากระบวนการฝึกอบรมที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟิชเชอร์ โคนเฟลด์และโชว์ (Fisher, Schoen Feldt & Show 1996: 356 - 359) ว่า การฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จ ต้องพิจารณาความจำเป็นในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์กับวิทยากร นอกจากนั้นยังมีความสอดคล้องตามแนวคิดของเฮนสัน (Henson, 1995 : 235) และงานวิจัยของพญนิษฐ์ มั่งคั่ง (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการใช้กิจกรรมฝึกอบรมที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นเป็นตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แอนดราโกจี (Andragogy) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านความสะดวกสบาย อุณหภูมิที่เหมาะสม การทราบความก้าวหน้า การวัดและประเมินผล เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (อรทัย ศักดิ์สูง: 2543) นอกจากนั้น แนวคิดของบลูม (Bloom) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เกิดจากการได้รับเนื้อหาใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสมอง และเกิดการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังเป็นไปตามแนวคิดของคอล์บ (Kolb, 1984: 38) และเบอร์นาร์ด (Brunard, 1996: 45) ในด้านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเปลี่ยนประสบการณ์ไปสู่การเรียนรู้และมีการประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติ ในด้านผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรฝึกอบรม เกิดจากระบวนการฝึกอบรมที่แท้จริงนั้น เหตุผลเกิดจาก 1) กระบวนการในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นไปตามหลักการและทฤษฎีของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การออกแบบหลักสูตรได้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการและผู้วิจัยได้นำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์ในการสร้างองค์ความรู้ School mapping และการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญมาร่วมในการจัดทำหลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงทำให้ทราบข้อมูลที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์เมื่อนำไป

ทดลองจริง จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาควรส่งเสริมการนำเทคนิค School mapping ไปใช้เพื่อเพิ่มโอกาสด้านความเสมอภาคทางการศึกษาประสิทธิภาพทางการศึกษาและคุณภาพทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมไปจัดฝึกอบรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ควรตั้งคณะทำงานเครือข่ายการจัดทำ School mapping โดยมีนโยบายและติดตามการจัดทำ School mapping อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นหน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบจ.) องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ควรนำเทคนิคการวางแผน School mapping ไปในการวางแผนพัฒนาการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะการจัดทำวิจัย 1) จัดทำวิจัยเทคนิคการวางแผน School mapping เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ควรทำการวิจัยจัดทำนวัตกรรมเกี่ยวกับโปรแกรมวิเคราะห์ School mapping สำเร็จรูปเพื่อสะดวกในการปฏิบัติ 3) การทำการวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำ School mapping ในลักษณะออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษา

4) จัดทำ School mapping กับเขตมัธยม ศึกษาที่แยกการบริหารจัดการออกจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กริช อัมโภชน, การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และโครงการฝึกอบรม (เอกสารประกอบการฝึกอบรม) อ้างจาก <http://www.tu.ac.th/org.ofeto/person/train/handbook/cognse>. 16 เมษายน 2553
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ อ้างอิงจาก <http://www.wantpon.com/Elenmin/mea3.htm>.
- ชินภัทร ภูมิรัตน, นโยบายและอุดมการณ์การทำงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการสร้างสำนักพลเมือง(เอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ, 2553): 3.
- ไทรรงค์ มณีสุธรรม School mapping (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพิมพ์เสมอธรรม, 2549), 5.
- ธเนศ จำเกิด การประเมินการฝึกอบรมออนไลน์: <http://www.lnspect6.moc.go.th/ad/sai/kirilpa/nick.th/m>.
- บุญลือ ทองอยู่ เทคนิคการวางแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา school mapping กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ” (กรุงเทพฯ, 2540), 5-63.
- พณีย์ มั่งคั่ง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ บทคัดย่อ วารสารศึกษาศาสตร์ พุทธศักราช 2545 - มีนาคม, 2546, 89-90.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาธน์, 2533), 1-23.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดแผนที่ตั้งสถานศึกษาอุดมศึกษา(University mapping) รายงานการวิจัย, 2546, บทคัดย่อ.
- สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา รายงานการสังเคราะห์สภาพการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร, 2550), บทคัดย่อ.
- สำนักนโยบายและแผน, คำชี้แจงการประเมินผลการจัดทำ school mapping สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552.

- องอาจ พงษ์พิสุทธรื่นปผา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรสำหรับนักเรียนในโครงการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาชนบท ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิตสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541: 101
- อรทัย ศักดิ์สูง การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตเทคนิคการศึกษา นอกโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2543, อ้างอิงจาก http://www.Nidtep_th/filoslandragogy.Doc. 14 ตุลาคม 2553
- Arthurs, Anthory sean, Ensuring Stakeholder Feed back during the development of apprenticeship training Program In British Colombia Dissertation Abstracts International form <http://www.lip.umi.com/dissertationx/fullcit/3094022>.
- Burnard. P. Acquiring Interper sonals. 2nd ed. London : Chapman & Hall, 1996 : 45)
- Dessler Gary, Human Resourse Management (7th cd.New Jersey: Prentive- Hallm Inc., 1997), 251
- Feisher, Cynthia D : Schoen feldt, lyle, & show, James B Human Resource management. Boston Houghton miffin, 1996: 356 - 359.
- Francoise Carillons, School mapping and Micro planning concept and process International Institute for Education Planning, Paris : 1997, 13 - 17.
- IIEP International Insitute for Educational Planning อ้างอิง <http://www.unesco.Org/iiep>. 20 เมษายน 2553

- Hensan, Kenneth. T. Curriculum Development for Educational Reform, addison wesley education Publish Inc, 1995: 235.
- Kirk E.R. Experimental design : Proeduhes for behavioral science, 3th ed. California: Brooks/Cole 1995: 267 - 370.
- Kirkpatrick, DL. Evaluation of training in RL, Training and Development Handbook A Guide to Human Resource Development. 2nd ed. New York: Mc Graw-Hill, 1987.
- Kolb, D. Experiential Learning. New Jersey- Prentic Hall. 1984: 38.
- Nandy L. Desimone et al., Human Resource Development (Hancourt College Publishers United States of America. 2002), 9-12.
- R. dovinda. Reaching the unreached through participatory planning School mapping in Lok Jumbish, India. (IIEP UNESCO 1999), 51-78.
- Steven J. Hile, School mapping and GIS in Education Micro-planning. (Directions) in Education Micro-planning: Symposium to Honor the Work of Franco is Caillods. Thursday 3 – Friday July 2008, Oarus France, 3
- Taba, Hilda, Curriculum Development: Theory and parctice (New York:Harcourt, Brace & World, 1962), 12.
- Tyler, Ral thew, Basic Principles of Curriculum and Instrucation, (Chicago the University of Chicago, 1969), 137.
- UNESCO, Handbook for Decentralized Education Planning (Unesco Bangkok Asia and Pacific Reg Lonal Bureac for Education, Thailand. 2006), 13-55.
- William R. Tracy, Designing and Development System (American Management Association, Inc. 1971), 86-95.

